

TYÖ- JA ELIKEINOMINISTERIÖ

LAUSUNTO SUOMEN MALLISTA VN/15285/2021

Seinäjoen kaupungin vammaispalvelut lausuvat osatyökykyisten työllisyyden edistämiseen pyrkivästä ns. Suomen mallista seuraavaa:

Seinäjoen kaupungin vammaispalvelut ovat järjestäneet kehitysvammaisille- ja mielenterveyskuntoutujille sekä muille vaikeasti työllistettäville erityisryhmille tuetun työllistämisen palveluita jo vuosikymmenen alusta alkaen. Tuetun työn avulla on luotu työpaikkoja osatyökykyisille asiakkaille. Osa asiakkaista ovat tätä kautta saaneet jopa palkkatyön. Osa taas on saanut osa-aikaista työtä, joka tuonut lisätuloa pysyvän eläkkeen lisäksi. Tuettu työllistäminen tekee aktiivista työtä Seinäjoen alueen yrityksiin, auttaa asiakasta työnhakuun liittyvissä kysymyksissä ja perehdyttää asiakasta työhön olemalla konkreettisesti asiakkaan tukena erityisesti työllistymisen alkuvaiheessa. Suurin osa tuetun työn asiakkaista ovat erityisen haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia asiakkaita, joilla osalla on pääasiallisena tulona työkyvyttömyyseläke. Tuetun työn asiakkailla ei useimmiten ole enää voimassaolevaa asiakkuutta TE-palveluihin. Seinäjoen vammaispalvelut toteavat, että osatyökykyisten työllistäminen nähdään tärkeänä niin yksilön kuin yhteiskunnankin näkökulmasta. Osatyökykyisillä ja erityisryhmillä, kuten vammaisilla, - kehitysvammaisilla, - ja mielenterveyskuntoutujilla tulee olla mahdollisuus työllistyä. Erityisryhmien kohdalla nähdään tärkeänä, että heillä on mahdollisuus tehdä työtä osa-aikaisesti pysyvän eläkkeen lisäksi. Asiakkaiden jäljellä olevaa työ- ja toimintakykyä on pystyttävä hyödyntämään nykyistä paremmin. Erityisryhmien kuten vammaisten ja mielenterveyskuntoutujien nykytilanteessa huomioitavaa, että heidän asemansa TE-palveluissa on varsin heikko. Työllistyminen TE-palveluiden kautta on todettu vaikeaksi erityisryhmien kohdalla. Suomen toimintamallissa painotetaan, että työhön tulon sisääntuloväylänä toimivaan konsernin palvelutoimintoon tulisi ohjaus Työ- ja elinkeinopalveluista. Erityisryhmien kohdalla jääme pohtimaan miten, eläkkeellä olevien asiakkaiden ohjautuminen palvelutoimintoon tapahtuisi? Mikäli asiakasohjauksesta vastaisi TE-palvelut tulisi siellä ottaa huomioon myös eläkkeellä olevien erityisryhmien pääsy palvelutoiminnon piiriin. Erityisryhmien osa-aikainenkin työllistyminen tuo hyötyä yhteiskunnalle mm. vähentämällä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia ja toisaalta lisäämällä erityisryhmiin kuuluvien asiakkaiden sosiaalista hyvinvointia ja palveluiden ostovoimaa. Suomen mallissa tulisi selkeyttää millä asiakasryhmillä on tosiasiallinen oikeus siirtyä palvelutoiminto väylälle ja kuka ohjauksen koordinoi, mikäli asiakas tulee muualta kuin TE-palveluista?

Selvityksessä jäimme pohtimaan myös ns. valmennuksellisen elementin puuttumista Suomen toimintamallissa. Haastavimmassa työllistymistilanteessa olevat osatyökykyiset hyötyisivät yksilöllisestä valmennuksesta, jossa käydään läpi työhön ja työllistymiseen liittyviä asioita sekä työelämän pelisääntöjä. Valmennuksellinen osuus Suomen mallissa edistäisi asiakkaan siirtymistä palvelutoiminnoista liiketoiminnan puolelle ja sitä kautta työllistymistä vapaille markkinoille. Riittävä työelämävalmennus ennaltaehkäisee asiakkaan putoamista takaisin työttömäksi työnhakijaksi. Valmennuksen lisäksi nähdään tärkeänä myös ammatillinen koulutus ja sen edistäminen yhtenä osa-alueena Suomen mallissa. Suomen mallissa nähdään tärkeänä rakenteet, joilla asiakkaita saataisiin ohjattua työelämää ja myös pidettyä kiinni työssä. Epäonnistuneet työllisyysyritykset lisäävät syrjäytymisriskiä ja alentavat asiakkaan motivaatiota työllistyä. Lisäksi halutaan nostaa esiin yritys ja liikemaaailman rooli osatyökykyisten työllistämässä. Erilaisia työtehtäviä löytyy yrityksistä runsaasti, jos työtehtäviä voisi kartoittaa esimerkiksi työvalmentajan toimesta yhteistyössä työnantajien kanssa. Suomessa on työvoimapulaa monilla aloilla mutta onko meillä vielä riittävästi tietoa ja osaamista siitä, miten löytää yrityksistä työtehtäviä esim. osatyökykyisille? Näissä tehtävissä esim. työvalmentajien rooli nähdään tärkeänä. Tulevaisuudessa olisi tärkeää huomioida yritykset, yhdistykset ja toimijat, jotka palkkaavat osatyökykyisiä. Esimerkiksi ”avainlippu” vastuullista työtä tarjoaville työpaikoille voisi houkutella työpaikkoja osatyökykyisten työllistämiseen.

Seinäjoella 16.8.2021

Kristiina Keppo
Vammaispalvelujohtaja
P: 044 4255403
kristiina.keppo@seinajoki.fi

